

Varhaiskasvatuksen vaihtoehdot ja vaihtoehdottomuus

TUUKKA TAMMI

Tutkimustulosten kääntäminen politiikkasuositukseksi on asia, jota tutkijoilta nykyään toivotaan. Puhutaan tiedenevonnasta tai näyttöön perustuvasta päätöksenteosta. Kun tutkimustulos on selkeä ja politiikkasuositus on enemmistölle ja erilaisille intressiryhmille ”helppo niellä”, tiedenevonnanto saattaa toimia sujuvasti ja keskustelu pysyy viileän toteavana. Yleensä näin ei käy. Erityisen haastavaa tiedenevonnanto on, kun koetaan, että suositus puuttuu ihmisten mahdollisuuksiin, henkilökohtaisiin valintoihin, elämäntapaan tai arvoihin. Paratiesimerkki hankalasta aiheesta on varhaiskasvatus.

Lapsen pitkään jatkuva kotihoito ei kaikista näkökulmista ole paras ratkaisu sen paremmin lapsen kuin vanhemman kannalta. Osallistuminen varhaiskasvatukseen saattaa auttaa lasta pärjäämään paremmin koulussa. Lasta hoitava vanhempi – useimmiten äiti – taas pääsee aiemmin kiinni työelämään tai opiskeluun. Hyödyt korostuvat maahanmuuttajataustaisissa perheissä kielen oppimisen ja muun kotoutumisen myötä.

Aleksi Karhula, Jani Erola ja Elina Kilpi-Jakonen julkaisivat viime vuonna tutkimuksen, jonka päätulos oli, että päivähoitoon 1–3-vuotiaana osallistuneet pärjäsivät koulutuksessa paremmin kuin muut lapset keskimäärin. Tutkijat suosittelivat, että kotihoidon tuen kestoa voisi rajata ja että kansalaisia olisi informoitava varhaiskasvatuksen mahdollisista positiivisista vaikutuksista aiemmin korostettujen mahdollisten haittojen sijaan. Tutkimus aiheutti paljon – ja tunteikastakin – keskustelua. Tässä YP:ssä Jani Erola kommentoi käytyä keskustelua ja oikoo virheellisiä tulkintoja.

Tämä YP on varhaiskasvatusjärjestelmän tutkimuksen teemanumero. Lehdessä ilmestyy muun muassa Johanna Terävän, Anu Kuukan ja Maarit Alasuutarin artikkeli, jossa he tarkastelevat vanhempien perusteluita 1–2-vuotiaan lapsensa lastenhoitoratkaisuille. Analyysi kuvaa hyvin, kuinka latautuneesta valinnasta lapsen hoitojärjestelyissä on kyse.

Vanhemmat tekevät varhaiskasvatusratkaisujaan hyvin monenlaisissa elämäntilanteissa ja moninaisin perustein. Ratkaisuihin vaikuttavat perheen taloudellinen tilanne sekä ajatukset omasta, lapsen ja koko perheen hyvinvoinnista. Lastenhoitovalintoja määrittävät myös vanhempien koulutustausta ja työmarkkina-asema sekä asuinkunta ja sen tarjoamat mahdollisuudet. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että vanhemmat ovat varsin tietoisia hyvään vanhemmuuteen ja lapsuuteen liittyvistä kulttuurisista, normatiivisista käsityksistä. Tämä saattaa sisältää myös ristiriidan: kun yhtäältä pienen lapsen ”oikean” kasvuympäristön katsotaan olevan kotona (äidin kanssa), niin toisaalta korostetaan sukupuolten välistä tasa-arvoa ja vanhempien yksilöllisten tarpeiden ja jaksamisen huomioimista hyvän vanhemmuuden takaajina.